

Δημιουργία Ιστορικού και Λαογραφικού Μουσείου Δημητσάνας

Η Δημητσάνα, κοινότητα του ορεινού πελοποννησιακού χώρου, έχει βιώσει, ιδιαίτερα μετά την περίοδο του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ραγδαίους κοινωνικούς και πολιτισμικούς μετασχηματισμούς: την πικρή εμπειρία του Εμφυλίου Πολέμου, που άφησε βαθιά τραύματα στην τοπική κοινωνία, την πληθυσμιακή αποδιάρθρωση και τη συνακόλουθη μετανάστευση, κυρίως στην Αθήνα (η υπερατλαντική μετανάστευση της προπολεμικής περιόδου ήταν επίσης αθρόα), τη δημιουργία μιας «κοινότητας εκτός κοινότητας» στην πρωτεύουσα, την παρακμή των παραγωγικών δομών (κτηνοτροφία, αμπελοκαλλιέργεια, παραγωγή μπαρούτης). Από τη δεκαετία του '80, και ιδιαίτερα από τη δεκαετία του '90 και μετά η Δημητσάνα σταδιακά ενσωματώνει διάφορες εκδοχές «εκσυγχρονισμού» και, το σημαντικότερο, αναδεικνύεται σε τουριστικό προορισμό, αξιοποιώντας διάφορες εκδοχές παράδοσης, κληρονομιάς και «πολιτισμικής αυθεντικότητας».

Το υπό ίδρυση [Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο Δημητσάνας](#) (Αρχοντικό Αντωνόπουλου), φιλοδοξεί να αναδειχθεί σε ένα σύγχρονο Μουσείο, που θα καταστεί πυρήνας μνήμης για την κοινότητα των Δημητσανιτών όπου και αν διαβιούν, αλλά και πεδίο δημόσιου διαλόγου για τα ζητήματα που απασχολούν τον τόπο και τους ανθρώπους του. Στο πλαίσιο της δημιουργίας του Μουσείου και της ερευνητικής και επιστημονικής τεκμηρίωσης που προϋποθέτει περιλαμβάνονται και τα εξής:

- Η τεκμηρίωση των αντικειμένων που πρόκειται να εκτεθούν. Σε αυτά περιλαμβάνονται είδη ένδυσης, είδη οικιακής χρήσης και οικοτεχνίας, έπιπλα, γεωργικά και κτηνοτροφικά εργαλεία, είδη προσωπικής χρήσης, κοσμήματα, όπλα, διακοσμητικά αντικείμενα, τουριστικά αναμνηστικά και αφίσες, επιστολικά δελτάρια, αντικείμενα συνδεδεμένα με τη μνήμη και την ταυτότητα Δημητσανιτών/-ισών, αλλά και προικοσύμφωνα, επιστολές, διάφορα έγγραφα κ.ά.
- Η τεκμηρίωση του αρχείου φωτογραφιών του φωτογράφου της Δημητσάνας Μιχαλάκη Παναγόπουλου (1888-1956), με προτεραιότητα στις φωτογραφίες που θα αξιοποιηθούν στην έκθεση, αλλά και στον ιστότοπο του μουσείου, στον ψηφιακό οδηγό κτλ.). Η τεκμηρίωση των φωτογραφιών περιλαμβάνει την ταύτιση των εικονιζόμενων προσώπων και την ένταξή τους στα γενεαλογικά δέντρα της Δημητσάνας, τη μελέτη των χωρικών μετασχηματισμών και των μετασχηματισμών του τοπίου όπως αποτυπώνονται στις φωτογραφίες κτλ.
- Η δημιουργία των πολυμεσικών εφαρμογών (βίντεο, ολογράμματα, ψηφιακούς χάρτες κτλ.) που θα περιλαμβάνονται στο Μουσείο καθώς και την αξιοποίηση του υλικού που έχει συγκεντρωθεί στο πλαίσιο της δημιουργίας του Αρχείου Προφορικών Μαρτυριών και Ιστοριών Ζωής Δημητσάνας.
- Τέλος, αναπόσπαστο μέρος της δημιουργίας του Μουσείου είναι και ο περαιτέρω εμπλουτισμός του Αρχείου Προφορικών Μαρτυριών και Ιστοριών Ζωής, από το οποίο επιλεγμένες προφορικές αφηγήσεις και βιοϊστορίες θα αξιοποιηθούν στην έκθεση, είτε ως ερμηνευτικά μέσα είτε ως αυτοτελή εκθέματα. Στο πλαίσιο αυτό διενεργούνται προφορικές συνεντεύξεις οι οποίες και εμπλουτίζουν το Αρχείο Προφορικών Μαρτυριών και Ιστοριών Ζωής Δημητσάνας. Τα θέματα που διερευνώνται στο πλαίσιο της σχετικής έρευνας είναι, μεταξύ άλλων, η ζωή στη Δημητσάνα τις μεταπολεμικές δεκαετίες, η μετοικεσία των Δημητσανιτών στα αστικά κέντρα και ιδιαίτερα στην Αθήνα, η οργάνωση τους ως κοινότητα αποδήμων, η συγκρότηση και η πολιτισμική επιρροή της Αδελφότητας Δημητσανιτών της

Αθήνας, η εργασία στο Πρακτορείο Εφημερίδων Αθηναϊκού Τύπου, η διασπορά των Δημητσανιτών/-ισσών σε όλη της Ελλάδα με την ιδιότητα των υπο-πρακτόρων τύπου κ.ά.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται στα 922.748,50 ευρώ με 100% χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Η υλοποίηση του έργου, η οποία ξεκίνησε το 2021 με την ένταξή του στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Πελοπόννησος 2014-2020», συνεχίζεται πλέον με την ένταξή του στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Πελοπόννησος 2021-2027».

Αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού για την υλοποίηση του έργου είναι η Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και στις εργασίες για τη δημιουργία του Μουσείου συμμετέχει ο Επίκουρος Καθηγητής Λαογραφίας και Ανθρωπολογίας (Υλικός Πολιτισμός) Γιάννης Ν. Δρίνης.

The establishment of the Historical and Folklore Museum of Demetsana

Demetsana, a community situated in the mountainous Peloponnese region, has undergone significant social and cultural transformations since World War II. These transformations have been particularly pronounced, and include the following: the Civil War, which inflicted profound wounds on the local community; population restructuring and subsequent migration, primarily to Athens; transatlantic migration, which was particularly intense in the pre-WWII period; the establishment of a “community beyond the community” in the capital city of Athens and elsewhere (e.g. USA); and the subsequent decline of productive structures, such as livestock farming, viticulture, and gunpowder production. Demetsana has gradually incorporated various versions of “modernization” since the 1980s, particularly since the 1990s. Most importantly, the town has emerged as a tourist destination, capitalizing on various aspects of tradition, heritage, and “cultural authenticity.”

The [Demetsana Historical and Folklore Museum](#) (Antonopoulos Mansion) aspires to function as a contemporary cultural institution, serving as a nexus for local memory and identity, and as a forum for inclusive and democratic dialogue on matters pertaining to the future of Demetsana. The establishment of the museum, in conjunction with the requisite research and scientific documentation, entails the following steps:

- The documentation of the objects to be exhibited. These include clothing, household and handicraft items, furniture, agricultural and livestock tools and utensils, wool processing and sewing tools, jewelry, weapons, decorative objects, objects associated with the memory and identity of the community, tourist souvenirs and posters, postcards and various documents (e.g. dowry agreements, letters, banknotes) etc.
- The documentation of the photographic archive of Demetsana photographer Mihalakis Panagopoulos (1888-1956). The initial focus of this documentation is on photographs intended for use in the forthcoming exhibition, as well as for publication on the museum’s website, in the digital visitors’ guide, and other media. The documentation of the photographs includes the identification of the persons depicted, their relation with the extended families of Demetsana, the transformations of settlement and the rural landscape as represented in the photographs, etc.

- The creation of multimedia applications (e.g., videos, holograms, digital maps) to be included in the Museum, as well as the utilization of the oral material collected in the context of the Demetsana Oral Histories and Life Stories Collection.

- Finally, an integral part of the creation of the Museum is the further enrichment of Demetsana Oral Histories and Life Stories Collection. Selected oral narratives and life stories from the archive will be used in the exhibition, either as an interpretive means or as independent exhibits. The subjects examined in the pertinent research encompass the following: the post-war decades in Demetsana (especially the period of civil war), the migration of Demetsana residents to urban centers, particularly Athens, their organization as a diasporic community, the formation of the Brotherhood of migrants from Demetsana and the organization of their life-world in Athens (for instance their occupation in the Central Press Distribution Agency).

The total budget for the project is €922,748.50, with 100% funding from the European Regional Development Fund (ERDF). The project's initiation occurred in 2021 with its inclusion in the Operational Program "Peloponnese 2014-2020." Its continuation is now supported by its inclusion in the Operational Program "Peloponnese 2021-2027."

The Ministry of Culture's Directorate of Modern Cultural Heritage has been designated as the competent department for the implementation of the project, with Associate Professor of Folklore and Anthropology (Material Culture), Ioannis N. Drinis, serving as a member of the working group (scientific committee).